

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В.В. ДОКУЧАЄВА

Кафедра мовних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Р.М. Шелудько

«___» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА МОВА»
(для іноземних здобувачів)

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма	071 «Облік і оподаткування»
Факультет	обліку і фінансів

Харків – 2020

Робоча програма «Українська мова» (для іноземних здобувачів) для здобувачів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми 071 «Облік і оподаткування».

“26” серпня, 2020 р. 12 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Т. М. Князь, Т. О. Петрова, доценти, кандидати філологічних наук, доценти кафедри мовних дисциплін.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри мовних дисциплін

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри мовних дисциплін _____ Л. В. Герман

“ _____ ” _____ 2020 р.

Схвалено методичною комісією факультету обліку і фінансів.

Протокол від “ _____ ” _____ 2020 р. № _____

Голова _____ О.В. Горох _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

© Князь Т.М., Петрова Т.О., 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
	Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»		
Модулів 1	Освітньо-професійна програма 071 «Облік і оподаткування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 4		третій	
		Семестр	
Загальна кількість годин 90		п'ятий, шостий	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи здобувача –	Освітній рівень підготовки: перший (бакалаврський) рівень		
		Практичні, семінарські	
		60 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		30 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю	
		залік	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Українська мова» (для іноземних здобувачів) є розвиток і вдосконалення вмінь і навичок мовленнєвої діяльності здобувачів, формування високого рівня їхньої комунікативної компетентності у різних сферах спілкування, у його усній і писемній формах, сприяння розвитку самостійного творчого мислення й поведінки особистості у професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська мова» є навчання різних видів мовленнєвої діяльності, формування у студентів мовленнєвих умінь і навичок щодо читання, аудіювання, говоріння й письма.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- опанування особливостями граматичної системи української мови, а також системи синтаксичних засобів вираження основних типів обставинних відношень (об'єктних, означальних, часових, просторових) у простому й складному реченнях;

- засвоєння мовних і мовленнєвих знань, формування вмінь і навичок комунікативно доцільно користуватися засобами мови в процесі спілкування;

- формування умінь і навичок самостійної навчальної діяльності, умінь удосконалювати когнітивно-операційний компонент мовленнєвої діяльності як засіб усебічного розвитку особистості;

- виховання поваги до українського народу, української культури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати: загальноживану й термінологічну лексику в обсязі навчальних дисциплін 2 курсу, морфологічні одиниці, граматичні, синтаксичні конструкції, що використовують у наукових і професійних текстах;

уміти:

читати й розуміти тексти будь-якого змісту навчально-професійної та соціально-культурної тематики, використовуючи залежно від характеру тексту й цільових настанов різні види читання – вивчальне, ознайомлювальне, оглядове, реферативне, а також їхні різновиди;

в *усному мовленні* – відтворювати прочитані або прослухані тексти (оповідь, пояснення, роздум, монолог-опис обставин дії, монолог-розповідь) навчально-професійної та соціально-культурної тематики; виокремлювати з текстів основну інформацію; самостійно створювати діалогічні та монологічні висловлювання в різних сферах спілкування, насамперед навчально-професійній; правильно й доцільно висловлювати свої думки, аналізувати тексти, оцінювати та вдосконалювати власну мовленнєву діяльність.

у *писемному мовленні* – відтворювати прочитаний або прослуханий текст навчально-професійної та соціально-культурної тематики з певним ступенем згортання у формі конспектів, тез, дотримуючись послідовності викладу, користуючись адекватними мовними засобами й правилами структурного, лексико-граматичного й пунктуаційного оформлення.

Очікувані **результати** навчання:

1. Демонструвати навички письмової та усної загальної та професійної комунікації державною та іноземними мовами.
2. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
3. Проявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації.
4. Дотримуватися професійних етичних стандартів.
5. Діяти соціально-відповідально на основі етичних міркувань (мотивів), поваги до різноманіття та міжкультурності.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фінансової роботи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

1. Здатність до пошуку інформації з різних джерел, здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
2. Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія України та української культури».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вираження одночасності й послідовності дій у складному реченні.

Тема 1. Складне речення зі сполучниками *коли, у той час, як....*

Тема 2. Вираження одночасності дії у складному реченні зі сполучниками *коли, у той час як, поки*. Видове співвідношення дієслів в обох частинах речення. *Коли лектор читав лекцію, студенти конспектували її.*

Тема 3. Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками *до того, як; перед тим, як; перш ніж*. *До того як написати реферат, треба вивчити необхідну літературу.*

Тема 4. Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками *після того, як; як тільки; коли; щойно*. *Після того як всі зібралися, голова оголосив про початок зборів.*

Змістовий модуль 2. Вираження обставинних відношень: умовних, причинно-наслідкових у складному реченні.

Тема 1. Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками *якщо, коли, аби* для позначення реальної умови. *Якщо ви вдало виберете працю, то щастя само вас знайде* (К.Ушинський). *Коли хліб на возі, то нема біди в дорозі* (Народна творчість).

Тема 2. Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками *якщо б, коли б, якби* для позначення нереальної умови. *Якби я турбувався лише про себе, Вже б онімів давно від самоти* (Д.Павличко).

Тема 3. Вираження причинно-наслідкових відношень у складному реченні. Складне речення зі сполучниками *завдяки тому, що; через те, що; від того, що; тому, що; оскільки; бо*. Диференціація прийменників за значенням. Групи іменників, що диференціюють ці значення.

Здобувач допустив у тесті помилку через неухважність.

Здобувач допустив у тесті помилку через те, що був неухважним.

Змістовий модуль 3. Вираження відношень мети у простому й складному реченнях.

Тема 1. Вираження відношень мети у простому реченні. Конструкції з прийменниками *для, заради* (*Для проведення археологічних розкопок у Карпати виїхала експедиція Академія наук*), зі сполученнями з метою, *заради*.

Тема 2. Вираження відношень мети в складному реченні зі сполучником *щоб*. Форма предиката в головній і підрядній частині речень цього типу. Випадки пропуску сполучника: *Ми приїхали, щоб вчитися в Київському університеті. Ми приїхали вчитися в Київському університеті*. Синонімічність конструкцій для вираження мети в простому й складному реченнях.

Змістовий модуль 4. Вираження допустових відношень у складному реченні.

Тема 1. Вираження допустових відношень у складному реченні з конструкціями *незважаючи на, у супереч ...*

Тема 2. Вираження допустових відношень у складному реченні зі сполучниками *між тим, як...; у той час, як...*

4. Структура навчальної дисципліни

Номер і назви тем	денна форма						заочна форма					
	сього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні заняття	Лаб. заняття	Індивід.	С/р		Лекції	Практичні заняття	Лаб. заняття	Індивід.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вираження одночасності й послідовності дій у складному реченні												
Тема 1. Складне речення зі сполучниками <i>коли, у той час, як....</i>	4		2			2						
Тема 2. Вираження одночасності дії у складному реченні зі сполучниками <i>коли, у той час як, поки.</i>	8		4			4						
Тема 3. Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками <i>до того, як; перед тим, як; перш ніж.</i>	6		4			2						
Тема 4. Вираження послідовності дій у складному реченні зі	4		2			2						

сполучниками після того, як; як тільки; коли; щойно.													
Разом за змістовим модулем 1	22		12			10							
Змістовий модуль 2. Вираження обставинних відношень: умовних, причинно-наслідкових у складному реченні													
Тема 1. Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>якщо, коли, аби</i> для позначення реальної умови.	8		4			4							
Тема 2. Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>якщо б, коли б, якби</i> для позначення нереальної умови.	6		4			2							
Тема 3. Вираження причинно-наслідкових відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>завдяки тому, що; через те, що; від того, що; тому, що; оскільки; бо.</i>	8		6			2							
Разом за змістовим модулем 2	22		14			8							
Змістовий модуль 3. Вираження відношень мети у простому й складному реченнях													
Тема 1. Вираження відношень мети у простому реченні. Конструкції з прийменниками <i>для, заради</i>	12		8			4							
Тема 2. Вираження відношень мети в складному реченні зі сполучником <i>щоб</i> . Форма предиката в головній і підрядній частині речень цього типу. Випадки пропуску сполучника:	14		10			4							
Разом за змістовим модулем 3	26		18			8							
Змістовий модуль 4. Вираження допустових відношень у складному реченні													
Тема 1. Вираження допустових відношень у складному реченні з конструкціями <i>незважаючи на, у супереч ...</i>	10		8			2							
Тема 2. Вираження допустових відношень у складному реченні зі сполучниками <i>між тим, як...; у той час, як...</i>	10		8			2							
Разом за змістовим модулем 4	20		16			4							
Усього годин	90		60			30							

6. Практичні заняття

№ теми	Зміст	К-сть год
1	Змістовий модуль 1. Вираження одночасності й послідовності дій у складному реченні. Складне речення зі сполучниками <i>коли, у той час, як....</i>	2
2	Вираження одночасності дії у складному реченні зі сполучниками <i>коли, у той час як, поки</i> . Видове співвідношення дієслів в обох частинах речення. <i>Коли лектор читав лекцію, студенти конспектували її</i>	4
3	Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками <i>до того, як; перед тим, як; перш ніж</i> . <i>До того як написати реферат, треба вивчити необхідну літературу</i>	4
4	Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками <i>після того, як; як тільки; коли; щойно</i> . <i>Після того як всі зібралися, голова оголосив про початок зборів</i>	2
5	Змістовий модуль 2. Вираження обставинних відношень: умовних, причинно-наслідкових у складному реченні. Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>якщо, коли, аби</i> для позначення реальної умови. <i>Якщо ви вдало виберете працю, то щастя само вас знайде</i> (К.Ушинський). <i>Коли хліб на возі, то нема біди в дорозі</i> (Народна творчість)	4
6	Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>якщо б, коли б, якби</i> для позначення нереальної умови. <i>Якби я турбувався лиш про себе, Вже б онімів давно від самоти</i> (Д.Павличко).	4
7	Вираження причинно-наслідкових відношень у складному реченні. Складне речення зі сполучниками <i>завдяки тому, що; через те, що; від того, що; тому, що; оскільки; бо</i> . Диференціація прийменників за значенням. Групи іменників, що диференціюють ці значення.	6
8	Змістовий модуль 3. Вираження відношень мети у простому й складному реченнях . Вираження відношень мети у простому реченні. Конструкції з прийменниками <i>для, заради</i> (<i>Для проведення археологічних розкопок у Карпати виїхала експедиція Академія наук</i>), зі сполученнями <i>з метою, заради</i>	8
9	Вираження відношень мети в складному реченні зі сполучником <i>щоб</i> . Форма предиката в головній і підрядній частині речень цього типу. Випадки пропуску сполучника: <i>Ми приїхали, щоб вчитися в Київському університеті. Ми приїхали вчитися в Київському університеті</i> . Синонімічність конструкцій для	10

	вираження мети в простому й складному реченнях.	
10	Змістовий модуль 4. Вираження допустових відношень у складному реченні. Вираження допустових відношень у складному реченні з конструкціями <i>незважаючи на, усупереч ...</i>	8
11	Вираження допустових відношень у складному реченні зі сполучниками <i>між тим, як...; у той час, як...</i>	8
	Усього	60

7. Індивідуальні завдання не передбачені

8. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи за цільовим призначенням:

1. Читання текстів професійного та соціально-культурного спрямування з виконанням дотекстових і післятекстових завдань, перегляд відеофільмів мовою навчання.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до написання контрольних робіт.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: складання повідомлень на визначену тему з використанням різних джерел (журналів, газет, теле- і радіопрограм соціально-культурного, політичного й професійного напрямів).

№ теми	Зміст	К-сть год
1	Вираження одночасності й послідовності дій у складному реченні.	2
2	Вираження одночасності дії у складному реченні зі сполучниками <i>коли, у той час як, поки</i> . Видове співвідношення дієслів в обох частинах речення.	4
3	Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками <i>до того, як; перед тим, як; перш ніж</i> .	2
4	Вираження послідовності дій у складному реченні зі сполучниками <i>після того, як; як тільки; коли; щойно</i> .	2
5	Вираження обставинних відношень: умовних, причинно-наслідкових у складному реченні. Вираження умовних відношень у складному реченні.	2
6	Вираження умовних відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>якщо б, коли б, якби</i> для позначення нереальної умови.	4
7	Вираження причинно-наслідкових відношень у складному реченні. Складні речення зі сполучниками <i>завдяки тому, що; через те, що; від того, що; тому, що; оскільки; бо</i> .	2
8	Вираження відношень мети у простому реченні. Конструкції з	4

	прийменниками <i>для, заради</i> .	
9	Вираження відношень мети в складному реченні зі сполучником <i>щоб</i> . Форма предиката в головній і підрядній частині речень цього типу. Випадки пропуску сполучника. Синонімість конструкцій для вираження мети в простому й складному реченнях.	4
10	Вираження допустових відношень у складному реченні з конструкціями <i>незважаючи на, усупереч</i>	2
11	Вираження допустових відношень у складному реченні зі сполучниками <i>між тим, як...; у той час, як...</i>	2
	Усього	30

9. Індивідуальні завдання не передбачені

10. Методи навчання

Основоположними є **словені** (діалог, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (виконання граматичних вправ і завдань), метод рольової гри. Їхнє використання визначається загальнометодичними принципами поетапного подання матеріалу, з підвищенням складності, свідомості навчання, поетапного систематизування вивченого матеріалу.

11. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи; тестування.

Підсумковий контроль – залік у шостому семестрі, оцінку за який виставляють за результатами змістових модулів.

12. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота										Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T1	T2	T1	T2	100
10	10	5	5	10	10	10	10	10	10	10	

Критерії та шкала оцінювання знань і вмінь здобувачів

Оцінка **"відмінно"** – **90-100 балів** – виставляється здобувачу, який при відповіді на запитання показав усебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, правильно та повністю виконав поставлене завдання, уміє грамотно інтерпретувати одержані результати, продемонструвати знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання.

Оцінка **"добре"** – **75-89 балів** – виставляється здобувачу, якщо при відповіді на запитання він виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, правильно виконав поставлене завдання, показав володіння практичними вміннями та навичками, але припустився окремих несуттєвих помилок, які не мають принципового значення.

Оцінка **"задовільно"** – **60-74 балів** – виставляється, якщо при відповіді на запитання здобувач вияв повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що здобувач для подальшого навчання і роботи, але при цьому окремими вміннями та навичками володів невпевнено, припустився незначних помилок, демонстрував здатність упоратися з виконання завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення.

Оцінка **"незадовільно"** – **35-59 балів** – виставляється, якщо при відповіді на запитання здобувач виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки.

Оцінка **"незадовільно"** – **0-34 балів** виставляється здобувачу, який практично не виконав в установлені терміни завдання, передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи, має значну кількість пропусків занять, не володіє теоретичним матеріалом змістового модуля (теми), необхідна значна додаткова робота (повторне вивчення програмного матеріалу).

Здобувач допускається до складання наступного змістового модуля, якщо отримав позитивну оцінку за попередній модуль.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
66 – 74	D	задовільно	
60 – 65	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Князь Т. М., Петрова Т. О. Українська мова (для іноземних здобувачів). навч. посібник. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 152 с.
2. Князь Т.М. Українська мова для іноземних студентів. Вступний курс: навч. посібник. Харків, 2014. 116 с.
3. Петрова Т.О. Українська мова для іноземних студентів: практикум; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2013. 131 с.
4. Підгородецька І.Ю., Тихоненко О.В. Українська мова: навч. посібник [для інозем. студентів]; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків: ФОП Бровін О.В., 2018. 140 с.

14. Рекомендована література

Основна

5. Антонів О., Паучок Л. Українська мова для іноземців: Модульний курс В1–В2, Київ: Фірма „Інкос”, 2012. 272 с.
6. Луценко В. І. Українська мова для іноземних студентів [Електронний ресурс] навч. посібник у 4-х т. Дніпро: НГУ, 2017. 84 с. Режим доступу: <http://tst.nmu.org.ua>.
7. Лисенко Н.О., Кривко Р.М., Світлична Є.І., Цапко Т.П. Українська мова для іноземних студентів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 240 с.

Додаткова

8. Вінницька В. М., Плющ Н.П. Українська мова. Практичний курс граматики для студентів-іноземців: підруч. Київ: ВПЦ “Київський університет”, 2003. 379 с.
9. Костомарова-Братушенко Т.Д. Українська мова для іноземців: навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2000. 728 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://gigadict.com/top04U.htm>
http://www.morphology.dp.ua/_dict/
<http://www.slovnyk.net/>
<http://translate.meta.ua/>
<http://lingvo.com.ua/doc.shtml?gr=8>
<http://lingvo.com.ua/dictionary/ukr/>
<http://uktdic.appspot.com/>